

Paulina Stolarczyk*

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE NA RYNKU PRACY

Streszczenie

W artykule przedstawiono sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Społeczność ta jest bardziej narażona na wykluczenie zawodowe i społeczne w związku z posiadanymi dysfunkcjami. Na początku omówiono istotę niepełnosprawności oraz bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Następnie scharakteryzowano społeczeństwo niepełnosprawne kraju. W dalszej części dokonano analizy rynku pracy osób niepełnosprawnych i porównano osoby niepełnosprawne z pozostałą ludnością. Do omówienia zagadnienia wykorzystano dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz opracowania i statystyki Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Charakterystyka rynku pracy niepełnosprawnych ma na celu przedstawienie społeczeństwa niepełnosprawnego jako bezrobotnych w szczególnej sytuacji. Problemy zdrowotne powodują dużą bierność zawodową wśród osób z dysfunkcjami.

Słowa kluczowe: rynek pracy, bezrobocie, niepełnosprawność, aktywni zawodowo, bierni zawodowo, integracja społeczna

Wprowadzenie

Celem artykułu jest przeprowadzenie analizy porównawczej sytuacji osób niepełnosprawnych i sprawnych pod kątem przedstawienia istotnych różnic między wielkościami wskaźnika zatrudnienia, współczynnika aktywności za-

* Adres e-mail: paulina_stolarczyk@sggw.pl.

wodowej i stopą bezrobocia w odniesieniu do populacji ogółem i osób niepełnoprawnych. Funkcjonowanie tej drugiej grupy w życiu zawodowym i społecznym to ciągły temat dyskusji i zainteresowań wielu badaczy. Dużym wyzwaniem dla polityki społecznej państwa jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna tych osób. Ich nieobecność w życiu publicznym, zawodowym, społecznym i kulturalnym zwraca uwagę na problemy integracji społecznej i dyskryminacji tych osób. Ciągłe zdziwienie społeczeństwa budzi pojawienie się tej grupy w środowisku zawodowym i społecznym. Osoby niepełnosprawne są często dyskryminowane oraz izolowane, m.in. na rynku pracy, co zwykle powoduje pogorszenie ich warunków życia¹. Osoby niepracujące są uzależnione finansowo od innych osób albo skazane na korzystanie ze świadczeń społecznych, zwykle niewystarczających na ich utrzymanie, którego koszty są najczęściej wyższe od kosztów utrzymania osoby sprawnej².

1. Niepełnosprawność i istota bezrobocia bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Niepełnosprawność jest zjawiskiem różnorodnym i wieloaspektowym, dlatego nie ma swojej jednoznacznej definicji. Występują jej różne rodzaje, istnieje wiele przyczyn jej powstania, przynoszących odmienne skutki³. Pojęcie „niepełnosprawność” wywołuje podział społeczeństwa. Pogłębia dostrzeganie różnic oraz zwiększa dystans między tymi grupami.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) niepełnosprawność oznacza ograniczenie oraz brak zdolności do wykonywania podstawowych czynności w sposób uważany za normalny dla człowieka. Ograniczenie to wynika z uszkodzenia i źle funkcjonującego organizmu. Osoby niepełnosprawne nie

¹ J. Żbikowski, D. Dąbrowski, M. Kuźmicki, *Problemy aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością zamieszkałych na obszarach wiejskich*, Wydawnictwo PSW, Biała Podlaska 2012, s. 23.

² *Jakość życia osób niepełnosprawnych i nieprzystosowanych społecznie*, red. Z. Palak, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2006, s. 51.

³ *Instytucjonalne zdrowotne i społeczne determinanty niepełnosprawności*, red. S. Golińska, IPiSS, Warszawa 2012, s. 31.

mogą całkowicie zapewnić sobie normalnego życia społeczno-zawodowego i osobistego na skutek nabytej lub wrodzonej dysfunkcji organizmu⁴.

Ustawa z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne jako te, „których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”⁵. W statystykach Głównego Urzędu Statystycznego osoby niepełnosprawne dzieli się na dwie grupy⁶: osoby niepełnosprawne prawnie, czyli takie, które mają orzeczenie wydane przez uprawniony do tego organ, oraz osoby niepełnosprawne biologicznie, bez formalnego orzeczenia. Niepełnosprawni biologicznie mają duże lub całkowite odczuwalne ograniczenia w funkcjonowaniu i wykonywaniu czynności życia codziennego⁷.

W naukach ekonomicznych wyróżnia się produkcyjno-technologiczne podejście do niepełnosprawności, związane ze zmianami sposobu produkcji. Zgodnie z nim występuje segregacja zasobów pracy według kryterium zdolności do pracy, jej wydajności i zorganizowania⁸. W polityce zatrudnienia niepełnosprawność ściśle wiąże się ze zdolnością do zatrudnienia i wykonywaniem czynności w pracy. Zdolność do pracy badana jest przez lekarzy oceniających możliwość podjęcia zatrudnienia i wykonywanie czynności z nim związanych⁹.

Według ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku z późniejszymi zmianami o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy zalicza się, między innymi, osoby bezrobotne do 30 roku życia i bezrobotnych powyżej 50 roku życia, bezrobotnych długotrwale – powyżej dwunastu miesięcy, oraz osoby niepełnosprawne. W szczególnej sytuacji na rynku pracy są również osoby bezrobotne mające co najmniej jedno dziecko

⁴ E. Krawczyk-Pasławska, *Niepełnosprawność. Bariery i szanse*, Fundacja Bariera, Kraków 2010, s. 10.

⁵ Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r., DzU 2011 nr 127, poz. 721 z późn. zm.

⁶ *Polska droga do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ONZ*, red. A.M. Waszkielewicz, Fundacja Rozwoju Regionalnego, Kraków 2008, s. 27.

⁷ *Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce i w Unii Europejskiej. Raport przygotowany w ramach projektu „Zatrudnienie osób niepełnosprawnych – perspektywy wzrostu”*, red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2013, s. 7.

⁸ *Instytucjonalne zdrowotne...*, s. 41.

⁹ Tamże, s. 41.

do 6 lat i populacja korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej¹⁰. Aktywna polityka rynku pracy ma za zadanie przerwać choćby na jakiś czas bezczynność zawodową bezrobotnych, ponieważ uzyskanie stałego zatrudnienia w wyniku działań aktywizujących jest bardzo trudne. Wciąż istnieją stereotypy, że osoby z ograniczoną sprawnością są mniej wartościowe, nieproduktywne ekonomicznie i nastawione roszczeniowo.

Niepełnosprawność jest ważnym zjawiskiem w funkcjonowaniu zarówno poszczególnej jednostki, jak i całego społeczeństwa. Praca dla osób niepełnosprawnych to niezwykle istotny aspekt ich życia. Powoduje zaniechanie myślenia o sobie jako kimś niepotrzebnym w społeczeństwie i mało wartościowym. Umożliwia nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi i zawieranie nowych znajomości. Oprócz tego stwarza możliwości osobistego i zawodowego rozwoju, prowadzącego do samorealizacji i spełnienia się w życiu.

2. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w Polsce

W Polsce jest około 12,2% osób niepełnosprawnych¹¹. Dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, gdzie respondenci dokumentowali swoją niepełnosprawność orzeczeniem o niepełnosprawności. Około 1,5 mln osób, które brały udział w Spisie Powszechnym, nie odpowiedziało na pytania odnoszące się do niepełnosprawności, w związku z tym struktura osób niepełnosprawnych w kraju nie do końca odpowiada rzeczywistości¹². Analizując dane pod względem struktury płci, widać, że więcej było niepełnosprawnych kobiet – stanowiły one 54% populacji niepełnosprawnych, z tego 65,5% z nich mieszkało w mieście. Struktura mężczyzn niepełnosprawnych pod względem miejsca zamieszkania nie różni się zbytnio, gdyż w mieście mieszkało ich około 63% (tab. 1).

¹⁰ Ustawa o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw z dnia 14 marca 2014 r., DzU 2014 nr 99, poz. 598, art. 49.

¹¹ www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/dane-demograficzne, (25.08.2014).

¹² *Raport z wyników Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, GUS, Warszawa 2012, s. 67.

Tabela 1. Struktura osób niepełnosprawnych według płci, rodzaju niepełnosprawności i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie		Ogółem		Miejsce zamieszkania			
				miasto		wieś	
		w tys.	%	w tys.	%	w tys.	%
Ogółem osoby niepełnosprawne		4697,5	100,0	3018,4	64,3	1679,1	35,7
Płeć	mężczyźni	2167,1	46,1	1362,2	62,9	804,9	37,1
	kobiety	2530,4	53,9	1656,2	65,5	874,2	34,5
Rodzaj niepełnosprawności	niepełnosprawni prawnie	3131,9	66,7	2089,8	66,7	1042,1	33,3
	niepełnosprawni tylko biologicznie	1565,6	33,3	928,6	59,3	637,1	40,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując populację osób niepełnosprawnych, warto zwrócić uwagę na rodzaj posiadanej niepełnosprawności. Znacznie więcej było osób niepełnosprawnych prawnie (około 67%), czyli legitymujących się dokumentem orzeczonej niepełnosprawności, niż niepełnosprawnych biologicznie, którzy stanowili ponad 33% ogółu. Porównując dane NSP 2011 z NSP 2002, odnoszące się do rodzaju niepełnosprawności, zauważalne jest duże zmniejszenie liczby ludności z niepełnosprawnością prawną. W 2002 roku było to 4450,1 tys. osób, a w 2011 roku liczebność tej zbiorowości zmniejszyła się do 3131,9 tys. – zatem nastąpiła redukcja prawie o 30%. Większa zmiana zauważalna jest na wsiach, gdzie populacja ta zmniejszyła się o ponad 40%, a w mieście – o około 30%¹³. Przyczyną tak dużej redukcji liczebności mogą być zmiany w przepisach dotyczących przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy. Od 1997 do 2011 roku liczebność zbiorowości niepełnosprawnej prawnie, w przedziale wiekowym 16 lat i więcej, zmniejszyła się z 4608 tys. do 3131,9 tys.¹⁴

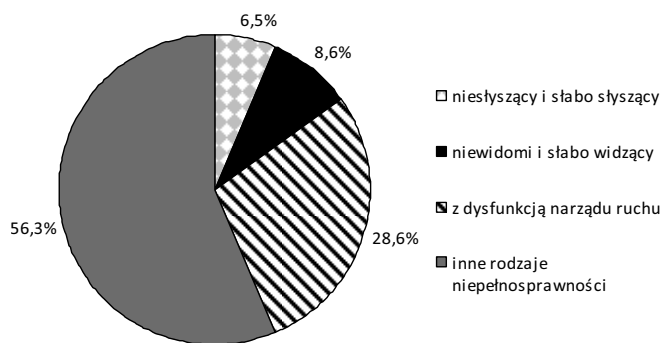
Poziom wykształcenia wśród osób niepełnosprawnych jest niski. W 2013 roku udział osób ze średnim wykształceniem wyniósł 35,5%, natomiast wykształcenie wyższe miało tylko 7,7% osób. Jak wskazują dane Głównego Urzędu Statystycznego, najwięcej uczniów niepełnosprawnych uczyło się w szkołach podstawowych, tj. 59,1 tys., oraz w gimnazjach – 50,0 tys. Wśród szkół

¹³ Tamże, s. 69.

¹⁴ *Informacja Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w 2012 roku na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych*, Warszawa 2013, s. 5. www.niepelnospawni.gov.pl (17.08.2014).

średnich dominowały szkoły zawodowe, do których uczęszczało 15,8 tys., i licea ogólnokształcące – 5,0 tys. Najmniej niepełnosprawnych uczyło się w liceach profilowanych – tylko 0,4 tys. W szkołach wyższych w 2013 roku studiowało 31,6 tys. osób z różnymi dysfunkcjami organizmu¹⁵. W 2012 roku ponad połowa studentów niepełnosprawnych (55,6%) pobierała naukę w systemie stacjonarnym, a w niestacjonarnym – 44,4% osób. Najwięcej było studentów z dysfunkcjami narządu ruchu – 28,6%, niewidomych i słabo widzących było 8,6%, a niesłyszących i słabo słyszących – 6,5% (wykres 1).

Wykres 1. Niepełnosprawni studenci według rodzaju niepełnosprawności w 2012 roku

Źródło: opracowane własne na podstawie danych GUS.

3. Osoby niepełnosprawne na rynku pracy

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej każdy członek społeczeństwa i obywatel kraju ma prawo do pracy. Do tej grupy również zaliczają się osoby niepełnosprawne¹⁶. Praca zawodowa dla wielu ludzi z niepełnosprawnością intelektualną stanowi główny sens ich życia¹⁷. Niepełnosprawni napotykają jednak na wiele przeszkód na rynku pracy. Są bardziej narażeni na wyklu-

¹⁵ www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosci-w-liczbach-/edukacja (01.09.2014).

¹⁶ *Dorośli z niepełnosprawnością intelektualną w labiryntach codzienności. Analiza badań – krytyka podejść – propozycje rozwiązań*, red. B. Cytowska, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011, s. 91.

¹⁷ Tamże, s. 92.

czenie zawodowe i społeczne niż osoby zdrowe. Do analizy sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy posłużyły miary rynku pracy, do których można zaliczyć m.in. stopę bezrobocia, współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia¹⁸.

Tabela 2. Aktywność zawodowa osób w wieku 15 lat i więcej w drugim kwartale w latach 2009–2014

Drugi kwartał						
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Współczynnik aktywności zawodowej						
Osoby niepełnosprawne	15,4	16,9	17,1	17,3	17,4	17,3
Osoby sprawne	59,6	60,0	60,2	60,5	60,5	60,7
Wskaźnik zatrudnienia						
Osoby niepełnosprawne	13,3	14,5	14,7	14,7	14,6	15,4
Osoby sprawne	55,0	54,3	54,6	54,6	54,3	55,3
Stopa bezrobocia						
Osoby niepełnosprawne	13,8	14,1	13,6	15,2	16,2	16,0
Osoby sprawne	7,7	9,4	9,3	9,7	10,2	8,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BAEL 1993 – II kwartał 2014, www.niepelnospawni.gov.pl/niepelnospawnosc-w-liczbach-bael (26.08.2014).

Z danych w tabeli 2 wynika, iż w dużo gorszej sytuacji na rynku pracy są osoby niepełnosprawne. Współczynnik aktywności zawodowej był o wiele niższy niż wśród osób sprawnych i pod koniec drugiego kwartału 2014 roku wyniósł 17,3%, natomiast w całym społeczeństwie – 60,7%. W latach 2009–2013 zauważalny był wzrost współczynnika aktywności, a w 2014 roku współczynnik ten zmniejszył się o 0,1 pkt. proc. W populacji ogółem współczynnik ten w 2014 roku wzrósł o 0,2 pkt. proc. w stosunku do roku 2013. Podobną sytuację można zauważyć podczas analizy wskaźnika zatrudnienia. Znaczącą różnicę widać między wartościami wskaźnika dla całej populacji i osób niepełnosprawnych. Największą różnicę można było zaobserwować w 2009 roku – współczynnik wśród osób niepełnosprawnych był ponad czterokrotnie niższy niż wśród osób sprawnych. W latach 2009–2014 poziomy stopy bezrobocia wahał się, w drugim kwartale 2014 roku stopa ogółem wyniosła 8,9%, gdy tymczasem w grupie niepełnosprawnych, bardziej narażonych na dyskryminację na rynku pracy, była wyższa i wynosiła 16% (tab. 2). W stosunku do analogicznego okresu w 2013 roku stopa bezrobocia uległa zmniejszeniu w obydwu grupach

¹⁸ Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych..., s. 24.

(o 1,3 pkt. proc w całej populacji i tylko o 0,2 pkt. proc w społeczeństwie niepełnosprawnym). Porównując strukturę aktywnych i biernych zawodowo z podziałem na płeć (w grupach 15 lat i więcej), nie znaleziono istotnych różnic. W populacji osób niepełnosprawnych więcej było osób biernych zawodowo niż aktywnych. W całej zbiorowości kobiet niepełnosprawnych aktywnych zawodowo było około 14,6%, a biernych – 85,4%. Analogicznie było wśród mężczyzn: aktywnych było około 20%, pozostałe 80% to mężczyźni bierni zawodowo.

Tabela 3. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 15 lat i więcej według aktywności zawodowej w drugim kwartale w latach 2009–2014

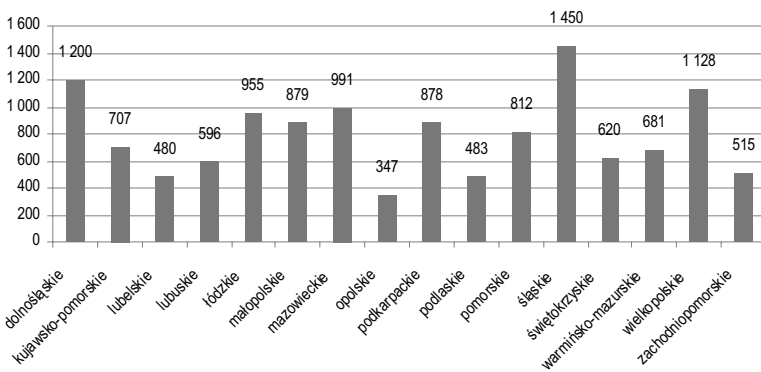
Wyszczególnienie		II kw. 2009	II kw. 2010	II kw. 2011	II kw. 2012	II kw. 2013	II kw. 2014	
		w tys.						
Osoby niepełnosprawne prawnie (15+)	Ogółem	3 484	3 358	3 359	3 374	3 336	3 295	
	aktywni zawodowo	razem	536	566	574	584	581	570
		pracujący	462	487	495	496	486	479
		bezrobotni	74	80	78	88	94	91
	bierni zawodowo	2 948	2 792	2 786	2 789	2 756	2 725	
Osoby sprawne (15+)	ogółem	27 970	27 589	27 634	27 658	27 698	27 673	
	aktywni zawodowo	razem	16 666	16 542	16 631	16 735	16 761	16 808
		pracujący	15 385	14 993	15 085	15 111	15 044	15 314
		bezrobotni	1 281	1 550	1 546	1 624	1 718	1 494
	bierni zawodowo	11 304	11 046	11 002	10 923	10 936	10 864	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BAEL 1993 – II kwartał 2014, www.niepelnospawni.gov.pl/niepelnospawnosc-w-liczbach-/bael (29.08.2014).

Liczba aktywnych zawodowo ulegała wahaniom pod wpływem zmian liczebności w grupie pracujących i bezrobotnych. W latach 2009–2012 w populacji osób niepełnosprawnych udział osób aktywnych z roku na rok zwiększał się, natomiast w 2014 roku zmalał o 11 tys. Inaczej sytuacja przedstawiała się wśród osób sprawnych, gdyż liczba aktywnych zawodowo w okresie 2009–2014 (drugi kwartał) przez cały okres zwiększała się i w drugim kwartale 2014 roku wyniosła 16 808 tys. osób, co stanowiło 60,7% tej populacji (tab. 3). Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych w 2014 roku zmniejszyła się o 3 tys. w porównaniu do 2013 roku.

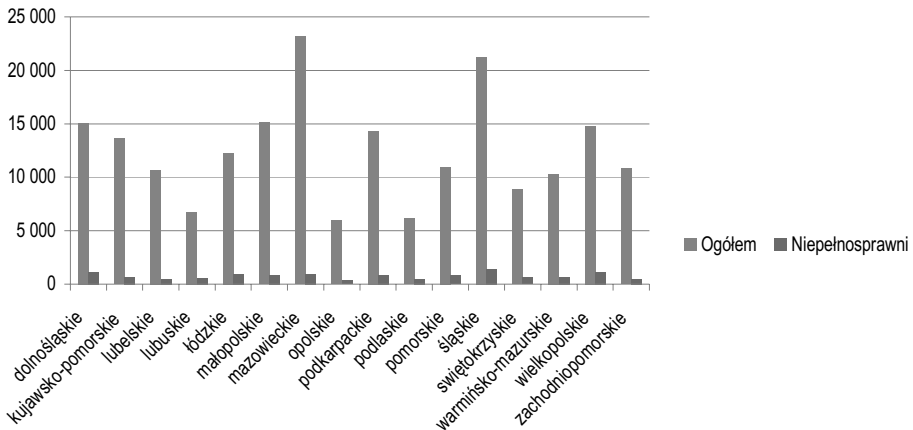
Występuje duże zróżnicowanie między liczebnością bezrobotnych w poszczególnych województwach. Analizując całą populację bezrobotnych niepełnosprawnych, najwięcej było ich w województwach: śląskim – 11,4%, dolnośląskim – 9,4% i wielkopolskim – 8,9% ogółu niepełnosprawnych bezrobotnych (wykres 2).

Wykres 2. Bezrobotni niepełnosprawni w podziale na województwa w lipcu 2014 (w osobach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych MPiPS, <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane>.

Wykres 3. Bezrobotni zarejestrowani według województw w lipcu 2014 (w osobach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych MPiPS...

Analizując strukturę bezrobotnych według województw, na pierwszym miejscu pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych było województwo mazowieckie – zarejestrowało się tam 11,6% wszystkich bezrobotnych (wykres 3). Kolejnymi województwami są te, które dominują także pod względem liczby bezrobotnych niepełnosprawnych, czyli: województwo śląskie – gdzie zamieszkiwało 10,6%, i wielkopolskie oraz dolnośląskie (odpowiednio było tam 7,4% i 7,5% ogółu niepełnosprawnych). Najmniej bezrobotnych – zarówno sprawnych, jak i niepełnosprawnych – było w województwie opolskim: bezrobotni niepełnosprawni stanowili 2,7%, a w populacji ogółem – 3% całego społeczeństwa.

Podsumowanie

Z analizy i oceny sytuacji na rynku pracy osób niepełnosprawnych wynika, że ta część społeczeństwa jest bardziej narażona na dezaktywizację zawodową z powodu swoich ułomności fizycznych czy psychicznych. Niepokojąca jest duża liczebność osób biernych zawodowo w stosunku do aktywnych zawodowo, czyli tych, którzy pracują bądź są gotowi do podjęcia pracy. W Polsce potrzebna jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, jak również ich integracja ze społeczeństwem. Praca i wykonywany zawód zarówno dla osoby sprawnej, jak i niepełnosprawnej są źródłem poczucia lepszej jakości życia i więzi ze społeczeństwem.

Aktywna polityka rynku pracy ma za zadanie przerwać, choćby na jakiś czas, bezczynność zawodową bezrobotnych, ponieważ uzyskanie stałego zatrudnienia w wyniku działań aktywizujących jest bardzo trudne. Ma to wpływ na poprawę sytuacji niepełnosprawnych na rynku pracy oraz wpisuje się w działania na rzecz wyrównywania szans osób będących w trudniejszej sytuacji, co jest charakterystyczne dla współczesnych demokratycznych społeczeństw.

Literatura

Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce i w Unii Europejskiej. Raport przygotowany w ramach projektu Zatrudnienie osób niepełnosprawnych – perspektywy wzrostu, red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2013.

- Dorośli z niepełnosprawnością intelektualną w labiryntach codzienności. Analiza badań – krytyka podejść – propozycje rozwiązań*, red. B. Cytowska, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011.
- Instytucjonalne zdrowotne i społeczne determinanty niepełnosprawności*, red. S. Golińska, IPISS, Warszawa 2012.
- Informacja Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w 2012 roku na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych*, Warszawa 2013.
- Jakość życia osób niepełnosprawnych i nieprzystosowanych społecznie*, red. Z. Pałak, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2006.
- Krawczyk-Pasławska E., *Niepełnosprawność bariery i szanse*, Fundacja Bariery, Kraków 2010.
- Polska droga do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ONZ*, red. A.M. Waszkielewicz, Fundacja Rozwoju Regionalnego, Kraków 2008.
- Raport z wyników Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, GUS, Warszawa 2012.
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r., DzU 2011 nr 127, poz. 721 z późn. zm.
- Ustawa o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw z dnia 14 marca 2014 r., DzU 2014 nr 99, poz. 598.
- Żbikowski J., Dąbrowski D., Kuźmicki M., *Problemy aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością zamieszkałych na obszarach wiejskich*, Wydawnictwo PSW, Biała Podlaska 2012.
- www.niepelnosprawni.gov.pl
- www.gus.pl
- <http://psz.praca.gov.pl>

DISABLED PERSONS ON LABOUR MARKET

Abstract

Author of this paper presents situation of disabled persons on the labour market. This group is more exposed to occupational and social exclusion due to their disfunctions. At the beginning of the paper, the essence of disability and groups of unemployed of special situation on the labour market has been presented. This part of

the paper is followed by the characteristics of disabled in Poland were conducted. Next, the analysis of labour market for disabled persons and comparison of disabled to general population. In order to analyse this problem, author used the Central Statistics Office data, as well as the statistics and analyses provided by Ministry of Labour and Social Policy. The aim of the analysis is to present the disabled persons as unemployed functioning in special conditions. Health problems result in significant occupational passivity.

Keywords: labour market, unemployment, disability, occupationally active, occupationally passive, social integration

JEL Code: J14

Translated by Mirosława Braja